

690-1, i en el *DECH* s. v. *seto* i *sibil*; en particular, cast. *seto* *SAEPTUM*, it. *sepaia*, ll. *saepimen*, *saepicula* «clòture» en Apuleu. Probablement també un deriv. **SAEPĪLE*, que donà fr. ant. *sevil* 'cleda viva' i gc. *sebiu*, *sibiu*, *sabiu/soubieu* 'vareta flexible', 'vencill'. Un altre derivat *SAEPINUM* —petrificat en toponímia it. *Se-pino*, i ja *Saepinum* en el Sàmnium (població anomenada per Plini i Tivi)—, ha donat el nom del mun. bearnès *Séby*, prop d'Arzac, no gaire lluny de *Çibitze* (60 k. al NE.), que ja consta, amb les grafies *Sebi* i *Sebiu*, en els anys 1538 i 1734 (PRaymond, *Dict. Top.*).

I, al capdavant, també fóra possible que aquells mots bascos *çimil* i *sabi*, poc o mal documentats en les fonts euskèriques, fossin adaptacions dialectals del romànic *sebil* (gc. *sebiu/sabiu*).

Puix que aquesta etimol. romano-basca **SAEP-ICIU*, -*ICIA*, del NL benavarrès, és l'única amb bases sòlides, encara que sigui en connubi amb elements moridors del lèxic ibero-euskèric, bé s'haurà d'acceptar com a base veritable de *Çibitze*. I també, per consegüent, del cat. *Civís*. Car si fins en el basc antic de Vascònia ja havien penetrat tants elements llatino-romànics (*leku* 'lloc', *gatzelu* 'castell', *errega* 'rei', *deus* < *GENUS* (> cat. *gens*), *goru* < *COLUS*, no hem de suposar que el paleo-basc dialectal dels nostres Pirineus, més accessible als corrents romanitzadors d'*Ilerda*, *Barcino*, *Ruscino*, *Caesaraugusta*, hagués restat més incòmode.

En fi, reconeguem que en lloc d'aqueixa marrada a través del pireno-basc ceretano-vascònic, també fóra admissible que *Civís* vingui directament del llatí vulgar tarraconense i narbonense **SAEPICIU*, -*ICIA* 'cleda'. Tanmateix, la Ç- inicial (quasi unànime) de les mencions antigues, des del S. IX, és un indicatiu clar del seu pas a través de la llengua basca, que adaptava com ç el so no apical de la s romana.

¹ Sembla que s'orientava pel bc. *deus* 'gens', però aquest no té pas el valor substantiu de 'gent', sinó l'adverbial del cat. 'gens, no res, un poc', i és un manlleu romànic (admès per Mitxelena) del llatí vulgar *GENUS* > cat. *gens*; no pas cap celtisme ni provinent de l'indoeur. *GENI(U)S*, com sembla creure Lejeune. — ² Molt estès per tot el SE. del domini occità (*ALF* 1204, 1593), i fins al valdès ant. *savicza*, i a Avinyó (*A.Gl.It.*, a. 1428). També el seu primitiu, it. *siepe*, sard *sepi*, r-rom. *säyſ*, port. *sebe*, fr. ant. i mj. *soif*, bearn. i gc. *sep* (*FEW* XI, 46b).

CIVIT

Poblet del Sud de Segarra, agregat de Talavera. No ha tingut mai gaire importància, ni n'hi ha notícia certa fins a la fi del S. xv. El que té de més notable és que allí neix el riu de l'Ondara, que més avall passa pel peu de Cervera (*GGC*, 348). No figura en absolut en els censos, ni el de 1359, ni en cap, fins al de 1831, que li troba 83 habitants, i el de 1900, 93 habitants (cap més notícia en *GGC*, 434).

PRON. MOD.: *sibit*, 1920, oït per Casac. a Freixenet i a Sta. Coloma de Queralt; id. Cor. 1955, a Mon-

targull i Llorac.

MENCIONS ANT. Cap de ben identificada fins a l'any 1488, en què el mencionen, escrit *Cevit*, amb ocasió dels terratrèmols d'aquell any: Duran i Sanpere (*Miscel·lània Fontserè*, p. 165), i recollit pel savi estudiós cerverí en el *Llibre de Cervera*, pp. 71-73.

ETIM. Aquest poble ha estat confós per algú amb una antiga valleta i castell, de la rodalia de Sta. Coloma de Queralt, anomenat *Ipsa Vid* i més tard *Ça Vit* o *Çavit de Bordell*. No hi ha, però, base seriosa per identificar els dos llocs que havien de ser bastant lluny un de l'altre; i en tot cas no tenen res a veure en llur origen lingüístic.

La pensada d'identificar aquests dos llocs, ben separats, ve d'un erudit obsedit per la dèria de trobar etimologies, i tan barroer i desprestigiat en això, com Mn. Joan Segura, l'arxipreste de Sta. Coloma de Queralt (*Hist. de Sta. Coloma*, p. xvi), on assenyala en un document de c. 1300: «in te. de *Zavit*, in loco vocato de *Coma Erma* et in cumba domino de *Zavit*» enmig d'una llista de molts NLL menors (publicada per *AlcM* III, 306.1) dels termes de Sta. Coloma i Guardiola (tots dos entre 7 i 9 k. lluny de *Civit*), sense cap prova de la identificació. La idea fou apadrinada per E. Moreu i Rey (*Els nostres NLL*, 1982, 160-161) i seguida fidelment pel seu deixeble, el jove doctorand Albert Turull,¹ que s'esforçava per raonar-la i dóna documentació del nom de *Ça Vit*.

Aquest NL desaparegut figura testificat en docs. jurídics p. p. Prof. J. M. Font i Rius.² El qual després de citar-ne els testimonis («in locum qui vocatur *ad ipsa Vid* ab antiquis», a. 1051, i «gardiam de *Ipsa Vid*» 1151), ja féu constar rotundament: «no quedan restos ni recuerdo alguno de aquel paraje de *Lavid* y su fortaleza, ni es posible rastrear la suerte posterior de este lugar». És curiosa la petició de principi que li oposa el doctorand: «no encerta la identificació amb *Civit* sense que l'hi ajudi ni l'etimologia» [!] i concedeix que «li juga una mala passada --- la similitud formal del lloc penedesenc de *Lavit*».

No hi ha aquí altra mala passada... que la que ens volen fer empassar ell i En Moreu, consistent a citar-nos, en prova de la identificació amb *Civit*, del *Lavit* de Segarra, una sèrie de textos referents a *Lavit* del Penedès com si fossin del nostre *Civit*! Però el context de tots ells (ho comprovem amb les edicions a la vista) els desment òbviament, en posar aquest *Lavit* enmig d'un gran nombre de llocs penedesencs o del Vallès. En el doc. de 1198 del *Cart. de Poblet* (§ 264, p. 160.42), el *Castrum de Vite* va entremig de *La Granada*, *Avinyonet*, *Viladellops* i *Celma*; en el de 1192, del *Cart. de Poblet*, i en els de 1205 i 1234 del *Cart. de St. Cugat* (159.4; St. Cu. III, § 1234 i § 1320) va junt amb llocs de Les Garrigues (Cérvoles, L'Albi); i amb Moja, Vilafranca, Corbera, Sabadell, Arraona etc.; en el del *Cart. de Poblet* any 1192, no hi ha més que un testimoni *Rdus. de Vite* signant entremig de 40 testimonis, quasi tots de llocs veïns de Poblet i Santes Creus.

És clar que la fonètica i l'etimologia no sols no havien de convèncer En Font i Rius, sinó que aquestes